

ICOMOS HÍRADÓ

a Magyar Nemzeti Bizottság közleményei

19. évfolyam - 5.szám

2011. október hó

A TARTALOMBÓL

Terényi utóhangok

AZ ICOMOS MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁG
FELHÍVÁSAI

A

2012-ES

ICOMOS-DÍJRA

ÉS

MŰEMLÉKVÉDELMI CITROM-DÍJRA

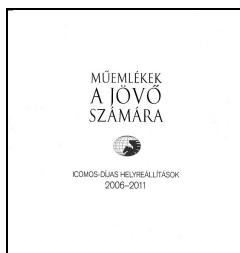
Ljubljana - 2011. október 6-8
Beszámoló a dél-kelet-európai találkozóról

Műemlékvédelem és kutatás Rotterdamban

Könyvbemutató a FUGA-ban

Emlékezzünk rá, hogy...
Rejtett évfordulóink

A komáromi Monostori Erőd idén nyáron két alkalommal is helyt adott olyan nemzetközi programba illeszkedő eseménynek, melyen keretében a történelmi múlt és a műemlékvédelem iránt érdeklődő fiatalokat láthatott vendégül. Az eseményekről az alábbi rövid beszámolókat kaptuk:

Szovjet évtizedek a Monostori Erődben

Az erőd negyedik alkalommal szervezett nemzetközi ifjúsági cserét az Európai Bizottság támogatásával, ezúttal az Észak-Komáromi CSEMADOK Szervezettel és a lengyel Przemyśl várossal együttműködve, 2011. június 22 - július 1. között. A projekt az "UFO" - (unidentified *fabulous* object - azonosítatlan, de csodálatos objektum) címet kapta. Az Erőd sok titkot rejt, ezek közül kiemelkedő az 1945-1990-ig tartó időszak, amikor az épületet és a várost szovjet csapatok tartották megszállás alatt. A városban sok pletyka és hír járt arról, hogy mit rejtegetnek a boltíves, monarchia-korabeli falak, de átfogó feltárássra eddig még nem került sor. Csak azt tudjuk, hogy a déli hadseregcsoporthoz legnagyobb Közép-európai fegyverraktára volt, ha felrobban, ma nem itt folyik a Duna. A program során a fiatal résztvevők információkat gyűjtöttek a Monostori Erőd szovjet időszakáról, és egy ismeretterjesztő füzetet állítottak össze azzal a céllal, hogy az erődbe látogató fiatalok minél több ismeretet szerezzenek a szovjet múltról és generációkon átívelő beszélgetés induljon a városban történekről. Így válik az erőd azonosítatlan, ismeretlen, de csodálnivaló és izgalmas objektummá. A füzet letölthető a www.erod.hu oldalról.

Műemlékvédelmi tábor a Monostori Erődben

2011. augusztus 8-19 között a Porta Speciosa Egyesület szervezett műemlékvédő-tábort az NKA támogatásával a Kárpát-medencei építőipari szakközépiskolák tanulói részére. A felmérő tábor célja az volt, hogy a 13 tanuló, valamint a hozzájuk csatlakozó, a REMPART francia műemlékvédő szervezettől érkező 3 francia önkéntes fiatal aktív munkájával és segítségével újuljanak meg a Monostori Erőd leromlott állapotú részei, és ezáltal hamarosan új funkciót kaphassanak, továbbá hogy a diákok a nyaralást összekössék valamilyen társadalmilag hasznos tevékenységgel.

A tábor programja egymás és az Erőd megismerésével indult, vezetett erődtúra és előadások segítségével. A tizenegy nap legfontosabb elvégzendő munkái közé tartozott az Erőd egyetlen, monarchia-korabeli lépcsőjének, illetve a Dunai bástya falainak megtisztítása cserjéktől, mohától és egyéb növényzettől. A harmadik munkaterületet a Kenyér-múzeum folyosóján az eredeti téglapadozat helyreállítása volt, mégpedig úgy, hogy a tér a jövőben alkalmassá váljon kiállítások rendezésére. A fiatalok szakszerű irányítás mellett végezték a feladatot, hiszen a XIX. században használt technológia szerint kellett folytatniuk a munkát.

Előző számunkban adtunk hírt az idei nagy sikerű 41. Román András Műemlékvédelmi Nyári Egyetemről. Ehhez kapcsolódóan közöljük a kurzus egyik résztvevőjétől, Laura Roscam Abbing holland művészettörténészről kapott rövid beszámolót:

Műemlékvédelmi Nyári Egyetem a történeti terekről

A 41. műemlékvédelmi nyári egyetemen, június 30-tól július 6-ig a történeti terek és térkapcsolatok témakörét tárgyaltuk. Én, aki nem csak a holland enteriőröket, hanem a holland műemlékvédelmi módszereket is elég jól ismerem szerettem volna minél többet megtudni a magyar belső terekről, kezelésükről és a műemlékvédelem módszereiről.

Nekem, mint egy olyan külföldinek, aki szeretne megtanulni magyarul, de egyelőre nem értem a nyelvet különösen hasznos volt, hogy úgy az előadásokat, mint az előadásokat követő hozzászólásokat angolra fordították. Az előadók a terem előterében magyarul, vagy angolul adták elő mondandójukat, míg a háttérben lévő kis fülkében a két tolmács felváltva szinkrontolmácsolással fordította az előadásokat, amit a hallgatók fülhallgatókon keresztül követhettek.

A nyári egyetemi programja a különböző témájú előadások és a helyszíni látogatások ritmusára épült. A tér és térkapcsolatok témáját sok oldalról megközelítve, sokféle szakmai háttérrel rendelkező előadók mutatták be. Az első napi előadások a terek és a térkapcsolatok viszonyát elemezve fogalmi meghatározásokra törekedtek és úgy tűnt, hogy ezek a fogalmak valóban tisztázásra szorulnak, mert nem annyira egyértelműek, mint azt elsőre hinnénk. Ezt követően más előadások a különböző jellegű terek, - városi terek és utcák, belső és külső építészeti terek, kertek stb. - kezelésével foglalkoztak. Sokat tanultunk a történeti terek különböző módszerű kezeléséről, így módunk volt olyan kérdések megválaszolására is, hogy miért van szükség a történeti terek határainak kijelölésére és arra, hogy milyen konzerválási módszereket lehet és kell választani?

Nemcsak a magyar történeti tereket és azok kezelését tekintettük át, hanem hallhattunk előadást a japán történeti terek és térkapcsolatok szellemi háttéréről, a műemlékek és a kortárs spanyol építészet kapcsolatáról, a német örökségi értékek megőrzéséről, a román történeti városi terek rehabilitációjáról, valamint arról, hogy hogyan történik mindez Hollandiában. Ezek a témák nemcsak gondolatokat ébresztettek, hanem arra is inspiráltak a hallgatóságot, hogy megvitassák az egyes országok módszerei és sajátosságai közötti különbséget.

A kurzus folyamán az előadók számos példát mutattak be arra is, hogy hogyan lehet és kell megtalálni a kívánt egyensúlyt egy terület fejlesztése és történeti értékeinek megőrzése között. A műemlékek felújításával, kutatásával és védelmével kapcsolatban megismerhettük a hallgatók személyes tapasztalatait is. Ezek a tapasztalatok a történeti terek lakóinak és használóinak, valamint történeti háttérük sokszínű változatosságát vonultatták fel. A tanulmányutak helyszínei is ezt a sokrétűséget reprezentálták. E mellett a tanulmányutak kiváló alkalmat adtak Eger történeti belvárosának és néhány határ menti szlovák történeti település külső és belső tereinek megismerésére is. Mindkét tanulmányút kiválóan alátámasztotta és reprezentálta a nyári egyetem témáját.

Számomra a nyári egyetem nagyon hasznos volt. Nemcsak a magyar történeti terek kutatásáról és kezeléséről tudtam meg nagyon sokat, hanem e terület szélesebb összefüggéseiről is. Nyereség volt számomra, hogy még többet tanulhattam a németországi a spanyol és a japán történeti terek helyzetéről is. Mindezek mellett nagyon jó volt, hogy olyan emberekkel lehettem együtt, akik valóban fontosnak érezték azt, hogy eszmét cseréljenek a kulturális örökség kutatásáról és védelméről és találkozni azokkal, akik az egyes országokban készek megvitatni az örökség és a fejlődés viszonyát. Jó nyári egyetem volt!

Laura Roscam Abbing
művészettörténész
Holland Építészeti Intézet

Műemlékvédelem és kutatás Rotterdamban

Rotterdam Hollandia második legnagyobb városa, lakóinak száma 600 ezer, agglomerációjával együtt 1,6 millió. A második világháborúban a Nyugat-Európát sújtó egyik legsúlyosabb bombázás érte a történeti belvárost. Hollandia német megszállása során 1940 májusában a német légierő Rotterdam belvárosának bombázásával kényszerítette megadásra az országot.

A teljes történeti városmag szinte a földre lett egyenlővé, a városközpontban a városháza, a középkori Laurenskerk (a középkori plébániatemplom) és néhány épület maradt csak meg.

Az újjáépítés nyomán Rotterdam lett a modern építészet „laboratóriuma”, az újdonságok fő terepe, itt található a Holland Építészeti Intézet (NAI) és a mai napig az építkezések a városkép meghatározói. Beszélhetünk-e egyáltalán Rotterdamban műemlékekről és műemlékvédelemről, van-e itt tere és létjogosultsága?

Milyen eszközöket használnak és milyen célokat követnek?

Idén lehetőségem volt találkozni Thieu Knibbeler művészettörténésszel, a rotterdami városháza műemlékvédelmi tanácsadójával a város műemlékvédelméről.

Rotterdamban jelenleg 750 egyedileg védett épület van az országos és helyi védettségeket is beszámítva. Ez a szám további védekekkel idén 1000-re emelkedik.

Az egyedileg védett épületek mellett területi védettségek is érvényben vannak, melyek a belváros körüli egykori külső településmagokat érintik.

Az önkormányzathoz a védett épületekre évente mintegy 120 építési engedély kérelem érkezik, ezeket a 6 fős műemlékes csoportnak (3 művészettörténész, 3 építész) kell szakmai szempontból felügyelnie és elbírálnia. A műemlékes csoport évi 15 ezer Euró költségvetéssel rendelkezik, melyeket az épületeket érintő szakmai háttérmunkára, elsősorban kutatásra fordíthatnak. A kutatások költségeit alapesetben természetesen a tulajdonosok fizetik, a városi költségvetésből a városi tulajdonú épületek kutatását, illetve egyes esetekben támogatásként biztosított kutatásokat finanszírozzák.

A kutatást minden esetben külső irodák végzik. Egy kutatás költsége 4-5 ezer euró, így viszonylag szűkös lehetőségei vannak a csoportnak kutatások kezdeményezésére. Beletekinthettem két kutatási dokumentációba, melyek két különböző típusú kutatási feladatot képviselnek.

A RoBaVer (Rotterdamsche BankVereniging) épületét Rotterdam központjában 1941-ben kezdték

építeni Herman Mertens tervei alapján és csak a háború után fejezték be. Azon kevés épületek egyike, melyek átvészelték a bombázást, országosan védett műemlék.

Az épület bővítésének megtervezésére a közelmúltban Rem Koolhaas kapott megbízást, és szerencsés módon sikerült elérni, hogy a történeti épületrészre egy műemlékes építésszt vonjanak be

társtervezőnek, s még a tervezés érdemi megkezdése előtt elkészítették az épület kutatási dokumentációját. A kutatást egy 20. századi épületekre szakosodott iroda /www.suzannefischer.nl/ végezte. A dokumentáció a megrendelő kérésére kutatással együtt mindössze három hét (!) alatt készült el. Az igényes dokumentáció a holland épületkutatás közelmúltban megjelent Vezérfonalát követi az értékvizsgálati ábrákkal, melyeket a szintek alaprajzaira és a homlokzatokra, metszetekre is kidolgoztak. Az eset jó példa arra, amit a műemléktulajdonosok növekvő hányadánál a közelmúltban örömmel tapasztaltak, hogy a tulajdonos tudatában van a műemléki értékek fokozott nyilvánosságának és ezért körültekintően kezd hozzá a felújításhoz, átalakításhoz.

Egy, a központtól kijebb álló 20. század eleji uszoda kutatására az önkormányzat saját keretéből adott megbízást. A korai, jelentős sportépület nagyobb modernizáláson ment át és a különleges, egykor teljes egészében felnyitható tetőszerkezetét az újabb beépítések belülről is eltakarták. A levéltári és helyszíni kutatás alapján itt is részletes értékvizsgálati ábrák készültek.

Az épületkutatásról a közelmúltban megjelent Vezérfonallal kapcsolatban is kérdeztem a városházi szakember tapasztalatait (a kiadvány ismertetését lásd a Műemlékvédelem 2011. évi 2. számában). Meglátása szerint a kiadvány az átlagos építetőnek nem a legjobban követhető, ugyanakkor mégis hatásos és bevett. Az értékvizsgálati ábrákat gyakorlatilag minden esetben használják, bár a színeket nem következetesen veszik át egyes kutatók.

A védettségek terén tapasztalataik szerint hasznos, ha a védett települési területeken egy-egy egyedileg védett épület is található, így a területi védelmet segíti az egyedi épületek mintaszerepe.

Összességében fejlődő és pozitív képet mutat a rotterdami műemlékvédelem. Informátorom szerint is azonban korszakváltást jelent az a törvénytervezet, amely felkavarta a szakmai közvéleményt év elején: eszerint a műemlékeken végzett beavatkozások egy köre nem lenne engedélyköteles. Ez véleménye, és a legtöbb szakember véleménye szerint káros, de a jelenlegi helyzetben nehezen elkerülhető, a hivatali adminisztráció ugyanis kevés a nagyszámú kérelem megfelelő ügyintézéséhez.

Rácz Miklós

Terényi utóhangok

Mint arról korábban már beszámoltam, emlékezetes kiránduláson vett részt Népi Építészeti Szakbizottságunk a Nógrád megyei Terényben.

Az ilyen tapasztalatcserék mindig fontosak a szakembereknek, de a legfontosabb azoknak az embereknek, akik az örökségvédő munkát a helyszíneken végzik. Nem jó, ha megfélemezünk róluk, mert gyengítjük őket, viszont ha továbbra is kapcsolatban maradunk, akkor erősödhetnek általunk!

A tudósításomban említettem, hogy Terényben Szent-Györgyi Albert professzort nagy tisztelet övezi, hiszen gyermekkorának egy részét a községhez tartozó Kiskér-pusztán töltötte. A véletlen pedig úgy hozta, hogy az én falumban – Kővágóörsön – egy jó baráttra akadtam, aki nem más, mint Szent-Györgyi Miklós festőművész, aki Albert unokaöccse. Lelkendezve meséltem neki terényi élményeimet, s kisvártatva családi fényképeket hozott, amelyeken a Szent-Györgyi család látható az akkor még álló Kiskér-pusztai kastély környezetében.

Ő maga még soha sem járt Terényben, ezért úgy gondoltam, hogy illik egy látogatással megtisztelni az ősök birodalmát. Szeptember elsején fel is kerekedtünk és meg sem álltunk Terényig, ahol éppen szüreti mulatságra gyülekezett a falu apraja-nagyja. Azonnal felkerestük Kiskér-pusztát Fáy Dániel építészmérnök barátunk kalauzolásával, ahol a kastélynak már csak a hűlt helyét találtuk, de egy szépen helyreállított magtár épületen ott volt Szent-Györgyi Albert emléktáblája. Így Miklóst azonnal megörökítettem a nagybácsi emlékével együtt. Később a község képviselőivel találkoztunk, Brozsó Andrásné polgármester és Oczot Pálné a Szlovák Kisebbségi Önkormányzat elnöke fogadott bennünket. Előkerültek a régi fényképek, amit Miklós barátom átadott a községnek, hogy így gazdagabban tudják bemutatni a Szent-Györgyi család történetét.

Miklós történeteket mesélt a családjáról, a helyiek pedig előadták, hogy mire is emlékeznek az akkori időkből (1902). Így egy szép beszélgetéssel fejeztük be látogatásunkat, de azért a szüreti mulatságból sem maradtunk ki.

A terényi kapcsolatok úgy látszik, hogy nem akarnak megszakadni, mert október végén Fáy Dániel barátunk és egy népesebb csapat a Káli-medence értékeit fogja megtekinteni.

Igyekszem majd rendre megmutatni mindent, hiszen a TERÉNYI PÉLDÁNAK illik megfelelni!

Kerner Gábor
ICOMOS Népi Építészeti Szakbizottság

Beszámoló a dél-kelet-európai találkozóról

2011. október 6-8. közt konferencia zajlott le Ljubljanában. A konferenciát a szlovén ICOMOS bizottság szervezte, és meghívta rá a volt Jugoszlávia és a Szlovéniával szomszédos országok ICOMOS elnökeit. A meghívottak az alábbiak voltak:

- Wilfried Lipp, Ausztria
- Vjekoslava Sanković Simčić, Bosznia és Hercegovina
- Marko Špikić, Horvátország
- Zoran Pavlov, Macedónia
- Snježana Simović, Montenegro
- Branka Sekarić, Szerbia
- Maurizio Di Stefano, Olaszország és
- Nagy Gergely, Magyarország

A két utóbbi nem tudott részt venni a találkozón, de helyettesítésükről gondoskodtak, így kerültem a résztvevők közé. A tanácskozáók körét a házigazdák, Marko Stokin és Tatjana Adamič, a szlovén bizottság tisztviselői egészítették ki, valamint a helyi műemléki hivatal más érdeklődői, ill. a népesebb delegációk további tagjai.

A Dubrovnik-Valetta alapelvek szellemében szervezendő találkozó ötlete már korábban felvetődött, 2010-ben Dublinban informális találkozó zajlott le, majd a részletekben a nyár eleji balatonfüredi összejövetelen állapodtak meg. A cél a regionális együttműködés megteremtése, az örökség jelentőségének erősítése, megértetése, a regionális gondok kezelése, a nemzeti és szakbizottságok közti információcsere elősegítése, a nemzeti bizottságok gondjainak megvitatása, egyeztetés a világörökségi várományos listáról, stb. Mindezekről szól a konferencia záródokumentuma.

A résztvevők október 6-án estére érkeztek Ljubljanába, a konferencia másnap zajlott a Nemzeti Múzeum tanácstermében. (A lassanként múzeumi negyedként funkcionáló Metelkova utcai „Belga laktanya” épületegyüttese és problémaköre igen hasonló a győri Frigyes-laktanyához. Egyik helyreállítás sem nevezhető igazán jónak, összehasonlításuk külön cikket érdemelhet.)

A délelőtti beszélgetés a műemlékvédelem igen sok kérdését érintette, a jogszabályi háttértől a kezelésig és a helyreállításoktól a világörökségi ügyekig. Sok hasonló gondról számoltak be a kollégák a gyakori átszervezésektől a pénzühiányig. (Ez utóbbi a kapcsolattartást is megnehezíti: a tanácskozáásra én is saját költségemen érkeztem.) Érdeklődéssel hallgatták beszámolómat az elfogadott új világörökségi törvényről, hiszen láthatóan másutt is alapvető gond, hogy a kezelési terv nem integrálódott az országok jogrendjébe, így gyakorlatilag figyelmen kívül hagyható.

A délután két részből állt: Wilfried Lipp előadásából és a résztvevőknek országaik várományos listájáról. Lipp előadása (Mi az, amit valójában tenni akartunk?) a műemlékvédelem elméleti kérdéseivel foglalkozott. Nagy ívű eszmefuttatásának kezdőképeben a romantika katedrális-újjáépítési szándékának 19. századi ábrázolását ütköztette a Disneyland megvalósult kastélyával. Előadásának végkicsengése korántsem volt optimista: sem az erős tömegigények, sem a fejlesztés gazdaságilag nyilván indokolt szándéka nem segíti a szakmai elmélyülés megjelenését a műemlék-helyreállításokban. Méltán tartja hibásnak az ICOMOS-ban is megjelent „tolerance for change” (türelem a változás iránt) jelszavát, hiszen egyszerű etikai gondolatmenete szerint a türelmet mindig a gyengébb iránt kell tanúsítani, az erősebb iránt ez értelmét veszti, és végül akár a változatlanlanság iránti intoleranciát is eredményezi. (Úgy tűnt a nálunk ICOMOS- és Citrom-díjakban megjelenő problematika korántsem egyedi a világban.)

A várományos listákról szóló előadások közül kiemelendő a horvátoké. Láthatóan ők vannak leginkább tisztában a világörökség turisztikai előnyeivel, így jelenlegi nyolc világörökségi helyszínük mellé több mint még egyszer ennyit javasolnak. Sajátos megfogalmazásuk szerint két várományosi lista van: az egyik a szakmailag elfogadott, a másik pedig leginkább a politikusi érdekérvényesítő képesség lenyomata. A legkülönösebb reménybeli helyszínről Macedónia számolt be: történelem előtti korok csillagvizsgálójáról, ahol az égbolt kitüntetett pontjai egy magashegységi sziklás gerinc megjelölt vágatain át figyelhetők meg egy meghatározott pontról nézve. Ha valóban bizonyítást nyer a csillagászati elv, ez a helyszín lehet a Balkán Stonehenge-e.

Sikert aratott előadásomban vetített képek hosszú sorozatán mutattam be a hazai világörökségi helyszíneket és a várományos lista elemeit, kitérve a műemlék-helyreállítási érdekességekre és furcsaságokra is, így visszacsatolva a korábbi előadásra.

A szakmai zárszót ebben az esetben is Wilfried Lipp mondta, elemezve a világörökségi helyszínné nyilvánítás szempontjait. Elmondása szerint a mára erősen telített listára kerülés realitását nagymértékben segíti, ha a helyszín egyedi, hézagpótló, új kategória, és hasznos ha vegyes kategóriájú, azaz együttesen kulturális és természeti érték.

A résztvevők a konferencia zárásaként együttműködési nyilatkozatot fogadtak el, és reményüket fejezték ki a következő évi találkozó iránt.

A hivatalos program mellett a szlovén kollégák jóvoltából a főváros mellett több más helyszínre is eljutottam.

Ormosdon a kastély lepusztult melléképületeibe múzeum és zeneiskola került figyelemre méltó kortárs

formanyelvet használva, érzékeny belsőépítészettel. Az elpusztult részek tömegükben követték az eredetit, de hézagosan falazott nyerstégla burkolattal.

Celje belvárosában a könyvtár bővítését, a reneszánsz kastélyban működő múzeumot és egy száz évvel ezelőtti fényképész műtermet láthattam, mindegyiket tudom ajánlani az erre járó hazai szakembereknek. Novo Mesto elsősorban régészeti gyűjteményével hívta fel a figyelmemet.

Otočec kastélyszállója esetében megbizonyosodhattam, hogy a pénzes építető Szlovéniában is erősebb tud lenni a műemlék-felügyelőnél, hiszen külső liftje és udvarának üvegfedésű nyúlványa műemléki szempontból aligha válik az amúgy igen igényes szálloda díszévé.

Pleterje karthauzi kolostorának jelenleg is használaton kívüli középkori temploma most van gondos helyreállítás alatt. Különös érdekessége, hogy gótikus lettne hosszú ideig nyugati karzatként működött, nemrég került vissza egykori helyére. Másik sajátossága, hogy a korábban felosztatott kolostorba a 19. század végén települtek vissza a szerzetesek, akik Franciaországból jövet ottani megszűnt kolostoruk barokk berendezését is magukkal hozták, és az új pleterjei templomot e köré építették. A kolostor jelenleg bort is termel, és kertjében a történeti almafajok génbankját is őrzi.

Kostanjevica ciszterci temploma ikertestvére Bélapátfalvának, de a barokk átépítés jobban rajta hagyta a nyomát. Jelenleg az egész együttes képtárként működik, temploma és hatalmas, árkaos kolostorépületei állandó és időszaki kiállításoknak ad helyet. Tágas, rendezett környezetében az itt működő művésztelepen készült szobrok láthatók.

A sikeres és kellemes találkozó megszervezéséért a szlovén ICOMOS-bizottságot illeti a köszönet, elsősorban Marko Stokint és Tatjana Adamičot, a kirándulások szakmai programját és vezetését Daniela Tomšičnak, Jovo Grobovšeknek és Matija Plevniknek köszönöm.

Arnóth Ádám

AZ ICOMOS MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁGA FELHÍVÁSA

A

2012. ÉVI ICOMOS-DÍJ ADOMÁNYOZÁSÁRA

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága – mint a műemlékvédelem legnagyobb nemzetközi civil szervezetének magyar tagja – a nemzetközi célkitűzésekkel összhangban folyamatosan azon fáradozik, hogy a társadalom minden tagjának és szervezetének figyelmét felhívja az építészeti és kulturális örökség valamennyi elemének folyamatos és szakszerű gondozására megőrzésük és tovább örökítésük érdekében.

Ezért az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága minden évben ICOMOS-díjjal tünteti ki az általa legjobbnak ítélt műemlék

helyreállításokat, melyek lehetnek:

- épület(ek) megújítása
- épület(ek) új rendeltetés céljára történő átépítése, bővítése, a műemléki értékek megőrzésével és felszínre hozásával
- természeti értékek, parkok, kertek mintaszerű helyreállítása
- történeti környezetbe harmonikusan illeszkedő, annak történeti és természeti értékeit tiszteletben tartó új épület(ek)

Az ICOMOS-díj odaítélésére bárki tehet javaslatot az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság honlapjáról letölthető, ill. a Titkárságán beszerezhető adatlap kitöltésével, és az alábbi adatok hiánytalan megadásával:

- a műemlék, ill. az épület megnevezése és pontos helyszíne
- a helyreállítás, ill. az építés időpontja (3 évnél régebben megvalósult munka nem terjeszthető fel)
- a helyreállítás tervezője és megvalósítója
- a helyreállítás összefoglaló értékelése (max. 1 gépelt A/4 oldal) és bemutató fényképei, ill. a műszaki tervek fotokópiái (min. 4, max. 15 db)
- a javaslatot előterjesztő neve, címe, elérhetősége és e-mail címe

A javaslat benyújtásának határideje: 2012. január 9. (postabélyegző illetve e-mail kelte)

postai úton: ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság 1535 Budapest, Pf.721, vagy
e-mailen: secretariat@icomos.hu

A javaslat megérkezését az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Titkársága elektromos levél útján visszaigazolja.

A beérkezett javaslatokat az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság e célra kijelölt Bíráló Bizottsága értékeli. A Bizottság 9 tagú, benne a MÉSZ, a MUT, a Porta Speciosa Egyesület delegáltjai. A Bíráló Bizottság a titkosság feltételeinek teljes biztosítása mellett, a javasolt alkotásokat lehetőség szerint megismeri, majd tárgyalások során értékeli, végül javaslatát úgy terjeszti elő az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Elnökségének, hogy az döntését a Műemléki Világnapon, 2012. április 18-án nyilvánosságra hozhassa, s a Díjakat átadhassa.

✱

**AZ ICOMOS MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁG
FELHÍVÁSA
AZ
ICOMOS MŰEMLÉKVÉDELMI CITROM-DÍJ 2012
ADOMÁNYOZÁSÁRA**

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága – mint a műemlékvédelem legnagyobb nemzetközi civil szervezetének magyar tagja – a nemzetközi célkitűzésekkel összhangban folyamatosan azon fáradozik, hogy a társadalom minden tagjának és szervezetének figyelmét felhívja az építészeti és kulturális örökség valamennyi elemének folyamatos és szakszerű gondozására megőrzésük és tovább örökítésük érdekében.

E törekvésekkel összhangban az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága minden évben Műemlékvédelmi Citrom-díjjal illeti az általa legkevésbé sikeresnek, leginkább elhibázottnak ítélt műemlék helyreállításokat, melyek lehetnek:

- legsikertelenebb új beépítés, illetve átalakítás valamely történeti környezetben
- legtökéletesebben félresikerült műemléki helyreállítás, illetve méltatlan hasznosítás
- legalaposabban kidolgozott, példaértékű épülethiba (épületszerkezet, pótlás, kiegészítés, stb.)
- legmegragadóbban félresikerült épületszínezés
- leginkább műemlék-szerű rekonstrukció, műemlék-pótlás
- legmaradandóbbra sikerült élő-műemlék (növényzet, kert, táj, tó, stb.) károsítás
- leghosszabban húzódó műemlék helyreállítás
- legmeggyőzőbb ál-műemlék építés
- legeredményesebb műemlék-elhanyagolás, a karbantartás elmulasztása.

A fenti szempontok közül akár egy is elegendő a Citrom-díj odaítéléséhez.

A Citrom-díjat nem az alkotók, hanem az alkotás kapja. Az veheti át, aki először tiltakozik az odaítélés ellen. (Ez csak a jelentkezés megtörténte után lehet publikus.)

A Citrom-díjra az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság tagjai tehetnek javaslatot az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság honlapjáról letölthető, illetve a Titkárságán beszerezhető adatlap kitöltésével, az alábbi adatok hiánytalan megadásával: A javaslatnak tartalmaznia kell:

- a műemlék, ill. az épület megnevezését és pontos helyszínét
- a helyreállítás, ill. az építés időpontját (3 évnél régebbi nem terjeszthető fel)
- az "alkotás" összefoglaló értékelését (max. 1 gépelt A/4 oldal) és bemutató fényképeit és (nem kötelező, de az elbírálást segíti, ha az előterjesztés tartalmazza) műszaki rajzait (min. 4, max. 10 db)
- a javaslat előterjesztőjének nevét, címét, elérhetőségeit, e-mail címét.

A javaslat benyújtásának határideje: 2012. január 9. (postabélyegző illetve e-mail kelte)

postai úton: ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság 1535 Budapest, Pf.721, vagy

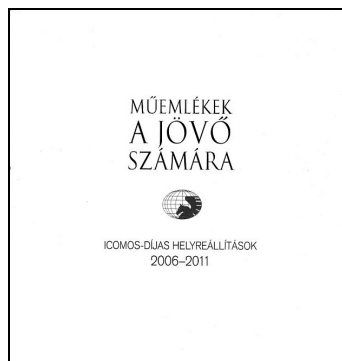
e-mailen: secretariat@icomos.hu

A javaslat megérkezését az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Titkársága elektromos levél útján visszaigazolja.

A beérkezett javaslatokat az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság e célra kijelölt Bíráló Bizottsága értékeli. A bizottság 9 tagú, benne a MÉS, a MUT, a Porta Speciosa Egyesület delegáltjai. A Bíráló Bizottság a titkosság feltételeinek teljes biztosítása mellett, a javasolt alkotásokat lehetőség szerint megismeri, majd tárgyalások során értékeli, végül javaslatát úgy terjeszti elő az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Elnökségének, hogy az döntését a Műemléki Világnapon, 2012. április 18-án nyilvánosságra hozhassa, s a Díjakat átadhassa.

MEGHÍVÓ KÖNYVBEMUTATÓRA

**2011. november 23-án, szerdán
délután 17.00 órakor
kerül sor a
FUGA Budapesti Építészeti
Központban
(Budapest V. Petőfi Sándor utca 5.)**

az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság
gondozásában idén megjelent két kiadvány
hivatalos bemutatójára. Bevezetőt mond
Dr. Nagy Gergely, az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság elnöke, az

ICOMOS-díjasok könyvét Noll Tamás, a Magyar Építész Kamara elnöke, a **Karták Könyvét** Entz Géza főtanácsadó (NEFMI Kultúráért Felelős Államtitkárság) és Dr. Fejérdy Tamás, az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság főtítkára (a bővített kiadás kiegészítéseinek gyűjtője, válogatója és a kötet szerkesztője) mutatják be.

ICOMOS Díjas helyreállítások 2006-2011

Immár hagyomány, hogy az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága minden évben a Műemléki Világnapon – április 18-án – ICOMOS-díjjal tünteti ki az általa legjobbnak ítélt műemlék-helyreállításokat. A díjat 2006-ban alapította a Magyar Nemzeti Bizottság. Az ICOMOS-díj alkalom megmutatni, hogy egy régi érték hogyan szolgálhatja megújulva mai világunkat úgy, hogy az a jövő számára is hitelesen hirdesse az eredeti műemléki értéket. Ez a szakmai díj az egyetlen, amely itthon a legjobb műemlék-helyreállításokat hivatott elismerni. Általában nem az alkotók pályáznak, hanem a szakma javasolhat jelölteket. Az ICOMOS, a Magyar Építőművészek Szövetsége, a Magyar Urbanisztikai Társaság és a Porta Speciosa által delegáltak alkotják a zsűrit. Ajánlásukra az ICOMOS elnöksége dönt a díj odaítéléséről. A közös kötetbe rendezett 2006-2011 között díjazott épületek segítségével megismerhetjük a mai magyar műemlékvédelem szemléletét és legújabb eredményeit. A kötet összegzés az elmúlt hat év legjelesebb helyreállításaiából. A kiadvány mindenkihez szól: ingatlan tulajdonosokhoz, városiakhoz, községben élőkhez, szemlélődőkhöz, döntéshozókhoz régi épületek tulajdonosaihoz.

KARTÁK KÖNYVE

A műemlékvédelem nemzetközi szakmai civil szervezete, az ICOMOS egyik fő feladata világszinten is összehangolni és meghatározni a kulturális örökséggel, a műemlékvédelemmel kapcsolatos fogalmakat, elveket és módszereket. Az egyre nehezebben megfogalmazható elvek szerint változó világban a történeti fejlődés fogalma minden területen ártékelődött, megváltoztatva örökségünkhöz való viszonyunkat. Az ICOMOS törekszik arra, hogy nemzetközileg elfogadott dokumentumaival olyan egységes szemléletet formáljon, amely a világ minden országában lehetővé teszi a kulturális örökség szakszerű, fenntartható védelmét. A *Karták Könyve* ezen anyagok gyűjteménye. Magyarországon először 2002-ben jelent meg. Az eredeti célnak megfelelően a kötet valóban a szakemberek kézikönyvévé vált. Ahol műemlékvédelmet tanítanak, ott tankönyvként használták. Sor kerülhetett a korábbi kiadvány szakmai felülvizsgálatára, továbbá az elmúlt kilenc év újabb fontos dokumentumaival is kiegészülhetett a Fejérdy Tamás szerkesztésében újra megjelenő *Karták Könyve*. A *Karták Könyvében* összegyűjtött elvek megértésével, elfogadásával lehetővé válik kulturális örökségvédelmünk hiányolt társadalmi bázisának megerősödése.

MEGHÍVÓ Rendkívüli közgyűlésre

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület rendkívüli közgyűlését a vezetőség határozatának megfelelően

2011. november 10. (csütörtök) 15.30 órára összehívom.

A közgyűlés helyszíne:

Kulturális Örökségvédelmi Hivatal Tanácssterem, 1014 Budapest, Táncsics Mihály u. 1.

Határozatképtelenség esetén a rendkívüli közgyűlés új időpontja **2011. november 10. (csütörtök) 16.00 óra** mely a résztvevők létszámától függetlenül határozatképes.

Napirend:

1. A tagdíjjal ICOMOS döntések nyomán szükségessé váló módosítások
2. Vita és határozathozatal a döntések hazai bevezetéséről
3. Egyebek

A rendkívüli közgyűlésen az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület minden tiszteletbeli, pártoló, egyéni és jogi tagjának részvételére számítunk!

Dr. Nagy Gergely
elnök

Könyvajánló a várak iránt érdeklődőknek:

FEJÉR MEGYE VÁRAI az őskortól a kuruc korig

A Castrum Bene Egyesület és a Civertan Bt. közös munkájaként jelenik meg **Fejér megye várai az őskortól a kuruc korig** című vártopográfiai munka. Az első részben a lokalizálható várak, erődítések kerülnek bemutatásra, ezt követi az elpusztult, lokalizálható és nem lokalizálható erődítmények bemutatása, majd ezt követően a további kutatást igénylő, bizonytalan-, illetve tévesen várnak tartott helyszínek, objektumok és adatok kerülnek sorra. A kötet utolsó nagy fejezetében a közel száz felmérési rajz, légifotó és térkép teszi teljessé a bemutatást. A könyv egyszerre ajánlható a szakembereknek, az érdeklődő laikusoknak és a lokálpatriótáknak, hogy belőle megismerhessék az egyes objektumok elhelyezkedését, terepi jellemzőit, a kutatás eddigi eredményeit és a legfrissebb irodalmát is. A könyv a www.fejermegye-varai.hu internetes oldalon rendelhető meg.

EMLÉKEZZÜNK RÁ, HOGY. . .

November

- November 1. **100 éve** (1911) adták át a *budapesti Városmajor utcai iskola-óvoda* épületegyüttesét (Kós Károly–Györgyi Dénes)
- November 2. **165 éve** (1846) adták át *Kaposvárott a Megyei Kórház* klasszicista épületegyüttesét
- November 8. **90 éve** (1921) halt meg *Nagy Virgil* egyetemi tanár, a budapesti Erzsébet-híd és Ferdinánd-híd századfordulós architektúrájának tervezője, számtalan középület és templom alkotója
- 75 éve** (1936) helyezték el a budapesti *Villányi-úti Szent Imre-templom* épületének (Wälder Gyula) alapkövét
- November 9. **180 éve** (1831) halt meg *Feigler Ferenc* esztergomi építőmester, egyebek mellett a pilismaróti református templom mestere
- 80 éve** (1931) avatták fel a budapesti *Napraforgó-utcai lakótelep* modernista épületegyüttesét
- November 16. **95 éve** (1916) nyitották meg felújítása után ünnepélyesen *Szegeden a Kass szállót*
- November 18. **140 éve** (1871) született *Orth Ambrus*, aki egyebek közt a soproni és a gyöngyösi Postapalotát, a kolozsvári Egyetemi Könyvtár épületét tervezte
- 80 éve** (1931) halt meg *Orth Ambrus*
- 130 éve** (1881) szentelték fel a budapesti *Rózsák-téri római katolikus (ma görög-katolikus) katedrális* épületét (Czigler Győző)
- November 19. **170 éve** (1841) született *Schulek Frigyes* egyetemi tanár, az MTA tagja, a budapesti Mátyás-templom és a Halászbástya építésze, műemlékek restaurálója
- November 21. **50 éve** (1961) halt meg *Györgyi Dénes*, a Fiatalok csoport egyik tagja, középületek, kiállítási csarnokok, lakóházak tervezője
- November 22. **155 éve** (1856) szentelték fel a *Budapesti Fő-utcai kapucinus templomot*
- November 23. **40 éve** (1971) halt meg *Árkay Bertalan* villák, bérházak, templomok, középületek tervezője
- November 28. **65 éve** (1946) halt meg *Sebestyén Artúr*, aki előbb Hausmann Alajos tanársegédje, majd Lechner Ödön munkatársa volt, legismertebb alkotása a budapesti Gellért szálló (Szerk Izidorral és Hegedűs Árminnal)
- November 29. **80 éve** (1931) nyitották meg ünnepélyesen *Kolozsvárott a Tőzsdepalotát*

December

- December 5. **115 éve** (1896) avatták fel *Abaújszántón a zsinagógát*
- December 7. **100 éve** (1911) nyitották meg ünnepélyesen a *Budapesti Népopera* (ma: Erkel színház) épületét
- December 8. **105 éve** (1906) helyezték el Ferencz József jelenlétében a budapesti Szent István Bazilika *Szent Jobb-kápolnájának* zárókövét
- December 10. **115 éve** (1896) adták át a *budapesti Vásárcsarnokokat* (Pecz Samu)
- December 15. **35 éve** (1976) halt meg *Pogány Frigyes* Ybl- és Állami-díjas, a művészettudományok doktora, egyetemi tanár, az Íparművészeti Főiskola rektora
- December 16. **100 éve** (1911) született *Lux Kálmán* Ybl-díjas építész, műemlék-restaurátor, művészeti író, egyetemi tanár
- 10 éve** (2001) avatták fel *Piliscsabán a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Stephaneum épületét* (Makovecz Imre)
- December 21. **50 éve** (1961) nyitották meg ünnepélyesen az újjáépített *Vígszínházat*

ICOMOS Híradó, a Magyar Nemzeti Bizottság közleményei Szerkesztőség: H-1014 Budapest, Szentháromság tér 6. Levélcím: H-1535 Budapest, Pf. 721. Telefon/fax: +36/1/212-76-15 E-mail: secretariat@icomos.hu Honlap: www.icomos.hu Kiadja az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága Felelős kiadó: Dr. Nagy Gergely Szerkesztő: Keller Annamária HU ISSN 2062-4964 (Nyomtatott) HU ISSN 2062-4972 (Online)	Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság tagságával járó előnyök: - informáltság a műemlékvédelem hazai és nemzetközi híreiről, eseményeiről, pályázatairól, ösztöndíjairól, stb. - az ICOMOS elektronikus körlevelek, az ICOMOS honlap (www.icomos.hu), az ICOMOS Híradó és az ICOMOS News/Nouvelles ICOMOS révén - ingyenes belépésre jogosító tagsági kártya a világ legtöbb múzeumába, műemlékébe, romterületére - az UNESCO/ICOMOS Dokumentációs Központjának szabad használata Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság pártoló Jogi tagja: Kulturális Örökségvédelmi Hivatal
---	--